

УДК 378.011.3-051:005.7

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2024.34.318112](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2024.34.318112)

НАТАЛІЯ ПРИХОДЬКІНА

ORCID: 0000-0002-6211-5546

ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м.Київ

МАРІЯ ДЯЧЕНКО

ORCID: 0000-0001-7250-1371

ІРИНА ДЯЧЕНКО

ORCID: 0000-0003-1240-3918

Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ-ПЕДАГОГІВ ТА АНДРАГОГІВ У КОНТЕКСТІ САМОМЕНЕДЖМЕНТУ ЯК ЗАСОБУ ПРОФЕСІЙНО- ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ

Обґрунтовано теоретичні засади самоменеджменту майбутніх магістрів-педагогів та андрагогів у контексті формування у них медіаграмотності; розкрито роль самоменеджменту у формуванні медіаграмотності як компонента професійно-творчого розвитку особистості сучасного педагога та андрагога. Висвітлено методологічні аспекти формування медіаграмотності здобувачів освіти; окреслено концептуальні засади підготовки майбутніх майбутніх магістрів-педагогів та андрагогів до використання технологій самоменеджменту; охарактеризовано особливості самоменеджменту як засобу професійно-творчого розвитку особистості.

***Ключові слова:** андрагог, інформаційне суспільство, майбутній педагог, медіа, медіаграмотність, професійно-творчий розвиток, самоменеджмент, формування.*

В умовах постійного зростання темпу життя в XXI ст. технології самоменеджменту стають дедалі важливішим чинником освіти дорослих, зокрема в контексті організації медіаосвіти дорослих як одного зі складників творчого потенціалу особистості.

Медіаосвіта дорослих є стратегічним ресурсом забезпечення національних інтересів держави, адже це – процес постійного навчання, який спрямований на розвиток у дорослих здобувачів освіти критичного мислення щодо медіаконтенту, формування медіаграмотності та навичок ефективного використання медіа для особистісного зростання й активної участі в суспільному житті. В епоху інформаційних воєн та дезінформації, медіаграмотність допомагає захистити суспільство від маніпуляцій, пропаганди і фейкових новин, а критичне мислення дає змогу відрізнити факти від фейків, оцінювати достовірність інформації та приймати обґрунтовані рішення. Окрім того, медіаграмотність є основою активної громадянської позиції, бо людина, яка вміє аналізувати медіаповідомлення, може ефективніше брати участь у політичному житті, формувати громадську думку та контролювати владу.

Науково-теоретична значущість проблеми та її актуальність визначили тему статті, метою якої стало: обґрунтувати теоретичні засади самоменеджменту майбутніх магістрів-педагогів та андрагогів у контексті формування у них медіаграмотності; розкрити роль самоменеджменту у формуванні медіаграмотності як компонента професійно-творчого розвитку особистості сучасного педагога та андрагога. Реалізація мети передбачала постановку та виконання завдань: висвітлити методологічні аспекти формування медіаграмотності здобувачів освіти; окреслити концептуальні засади підготовки майбутніх магістрів-педагогів та андрагогів до використання технологій самоменеджменту; охарактеризувати особливості самоменеджменту як засобу професійно-творчого розвитку особистості.

Технології медіаосвіти сьогодні передбачають залучення до навчального процесу як традиційні засоби масової інформації (періодичні видання, радіо, телебачення, кіно тощо), так і засоби новітніх інформаційних технологій, а саме – програмно-апаратні засоби і пристрої, що функціонують на базі обчислювальної техніки; використовують також сучасні способи і системи інформаційного обміну, що забезпечують операції збирання, накопичення, збереження, оброблення й передавання інформації (Дичківська, 2004, с. 337).

В інформаційному суспільстві медіаграмотність є важливою компетентністю для працівників будь-якої сфери, особливо для працівників освіти. Сучасний педагог – це не тільки передавач знань, але й наставник, ментор в освітньому процесі, а для виконання всіх цих ролей необхідні високі комунікативні навички, вміння працювати в команді, лідерські якості, й саме самоменеджмент допомагає розвивати такі компетенції. У наш час робота педагога часто пов'язана з високим рівнем стресу, а самоменеджмент як здатність людини керувати своєю поведінкою, емоціями, часом і ресурсами для досягнення поставлених цілей допомагає розвивати стійкість до стресу, ефективно управляти емоційним станом, запобігати професійному вигоранню.

Наприклад, в Німеччині функціонують науково-дослідні інститути, котрі виконують дослідження у цій галузі. В медіапедагогіці німецькі фахівці, видокремлюють два взаємозв'язані між собою напрями: 1) суспільно-критичну медійну педагогіку, метою якої є зміна суспільства через здатність ідеологічної критики, здатність впливу на медіасистему, здатність використання альтернативних медій та 2) політично-мотивовану медійну педагогіку, метою якої є боротьба проти маніпуляцій за допомогою медій (Робак, 2006, с. 278).

Наразі медіаграмотність і медіаосвіта виступають одним з головних пріоритетів освітньої політики в Україні, оскільки вона сприяє надійному використанню інтернет і медіаресурсів у навчанні, професійній діяльності, саморозвитку особистості людини будь-якого віку та забезпечує повсякденне оперування різними медіа- та інформаційно-комунікаційними прикладними технологіями тощо, а також розвиває вміння працювати з інформацією, спілкуватися в онлайн-середовищі й використовувати цифрові інструменти підвищує конкурентоспроможність майбутнього педагога.

Складниками самоменеджменту в контексті самоосвіти дорослих можна вважати такі, як: постановка цілей у професійній діяльності; розробка плану дій для досягнення цих цілей та ефективна організація свого часу; адекватний розподіл його між різними завданнями; оперативне та впевнене прийняття рішень у складних ситуаціях; самоконтроль, моніторинг результатів своєї діяльності; вчасне внесення коректив у власні дії з метою усунення недоліків у роботі; професійно-творчий розвиток особистості та безперервне самовдосконалення.

У Законі України «Про освіту» (*Про освіту*, 2017) зазначено, що освіта є державним пріоритетом, який забезпечує інноваційний, соціально-економічний і культурний розвиток суспільства.

У процесі професійної підготовки необхідно навчити майбутніх магістрів-педагогів інтегрувати медіаосвіту в освітній процес ЗВО, сформувати у них уміння та готовність критично оцінювати й адекватно аналізувати інформацію, оптимально використовуючи її для надання якісних освітніх послуг здобувачам.

Педагог у контексті освітнього процесу дорослих має спрямувати свою діяльність на те, щоб медіаосвіта стала стратегічним ресурсом забезпечення національних інтересів, формування громадянськості, покращання життя громадян, зміцнення конкурентоспроможності нашої держави у світі.

Загалом, медіаосвіта є частиною базових прав кожного громадянина в кожній країні світу на свободу висловлювання та на доступ до інформації; інструмент розбудови та дотримання демократії (Іванов, Волошенюк, 2012, с. 8).

Медіаграмотність є ключовим складником інформаційної безпеки країни, одним з важливих чинників формування почуття патріотизму, національної свідомості, історичної пам'яті тощо.

До пріоритетів в освіті дорослих, що мають забезпечуватися в першу чергу, належать перехід від освіти «на все життя» до освіти впродовж життя, дистанційна освіта, забезпечення зажиттєвого соціальнокультурного програмування становлення людини заради її успішності в житті. Адже «освіта буде успішною в нових умовах, якщо модернізацію освіти пов'язати із її інформаційною роллю» (Луговий, 2007, с. 59).

Поняття «медіа» (від англ. – «media») охоплює засоби передавання, зберігання та відтворення інформації (Мак-Люен, 2015). Як зазначено в «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні», медіаосвіта – це частина освітнього процесу, спрямована на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до взаємодії з сучасною системою мас-медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (*Концепція впровадження медіаосвіти в Україні*, 2016).

Усі медіа впливають на освітній процес в цілому, на формування громадської думки та поглядів, на поведінку особистості та її свідомість, на реакцію на відповідну інформацію тощо. Медіа поступово стають джерелом не лише нової інформації, але і прикладів соціальної поведінки, зразків міжособистісної комунікації тощо. Це, звичайно, не може не впливати на розвиток та саморозвиток особистості, на її соціалізацію на різних вікових етапах, оскільки інформація з медіа проникає у свідомість особистості, формуючи її.

Ключовим моментом у питаннях модернізації освіти в умовах інформаційного суспільства, де інформація перетворюється на критичний ресурс та основний предмет людської діяльності, стає врахування інформаційного чинника. Для цього необхідно, врахувавши сутнісні сили людини (тобто

потреби, здібності, уміння) стосовно опрацювання інформації, визначити, адекватно розробити та застосувати специфічні навчальні технології відповідно до видів інформації та психічних механізмів їх забезпечення (якими відповідно є абстрактне мислення, емоційне переживання, творча уява, товариськість та художня уява) (Луговий, 2007, с. 56-57).

Медіаосвіта навчає критично використовувати інформаційні ресурси, запропоновані мас-медіа; користуватися комунікаційними та комп'ютерними технологіями; виробити відповідні стратегії для підвищення власного освітнього рівня та застосовувати їх впродовж всього життя. Саме ці якості, з погляду науковців, характеризують окрему групу педагогічних (освітніх) технологій – інноваційні освітні технології (Андрущенко, 2008, с. 5).

Медіаграмотність майбутніх магістрів-педагогів та андрагогів ґрунтується на особистісно-орієнтованому принципі навчання, що відповідає прагненням сучасної педагогіки та пропонує широкий спектр власних моделей, методів та технологій, оскільки чинить вплив на світогляд, громадянську позицію особистості.

Загальновідомо, що в сучасних умовах здобувачі освіти віддають переважно користуються інтернет-медіа з перспективними інноваційними ІКТ.

Медіаосвіта – невід'ємний компонент освітнього процесу, спрямована на підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні медіа (комп'ютерно спілкування, інтернет, мобільна телефонія) (Курлішук, 2013).

Недоліками в діяльності працівника закладу освіти є складність у прийнятті управлінських рішень щодо розв'язання проблем, встановлення цілей, обробки інформації, планування і контролю, втрата робочого часу та неефективність методів роботи тощо (Задорожна-Княгницька, 2007).

Функцією медіаосвіти в контексті освіти дорослих в реаліях інформаційного суспільства є: аналіз, критичне осмислення медіа-текстів, оцінка змісту медіаконтенту з позиції його політичних, соціальних, культурних, навіть комерційних інтересів, інтерпретація інформації медіа, розуміння того, які цінності чи небезпеку вона несе.

Основними завданнями медіаосвіти є: підготувати людину до життя в сучасних інформаційних умовах і до сприйняття різноманітної інформації, навчити її розуміти й усвідомлювати наслідки її впливу на психіку, оволодівати засобами спілкування за допомогою технічних засобів.

Сучасний світ з його інформаційним перевантаженням вимагає від нас не лише знань, а й уміння ефективно ними управляти. Це є особливо актуальним для сфери медіаосвіти, де постійно з'являються нові технології та інструменти тощо – тому поєднання сучасних методик тайм-менеджменту й медіаосвіти стає ключовим для успішного навчання. Наразі потужно розвиваються web-технології, хмарні обчислення, інструменти штучного інтелекту, широко впроваджуються нові освітні онлайн-платформи, широкого вжитку набуло використання смартфонів та різних гаджетів, що впливає на професійну підготовку майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук.

У сучасних умовах швидкоплинних змін, коли інформації стає все більше, для майбутніх магістрів, які хочуть працювати в освіті, дуже важливо опанувати технологію самоменеджменту.

Поняття «самоменеджмент» у наукових дослідженнях тлумачиться як:

– новий напрямок менеджменту в освіті виник внаслідок його психологізації та соціологізації у відповідь на суспільну потребу в більш повному використанні та розвитку творчого потенціалу педагогів взагалі, і керівників – зокрема» (Тимошко, 2007, с. 38);

– послідовне й цілеспрямоване використання ефективних методів, прийомів і технологій самореалізації та саморозвитку свого творчого потенціалу (Виноградський, Виноградська, Шканова, 2002);

– мистецтво управління часом, власними ресурсами, собою, власним творчим потенціалом, своїм життям для досягнення успіху (Голя, 2018, с. 106) тощо.

Технологія самоменеджменту є надзвичайно важливою в контексті підготовки майбутніх магістрів зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки до організації медіаосвіти, оскільки освітня галузь не стоїть на місці, з'являються нові методики навчання, технології, підходи. І, щоб бути ефективним педагогом, необхідно вміти адаптуватися до цих змін, а це вимагає гнучкості, організованості та вміння швидко приймати рішення.

Головною метою самоменеджменту є максимальне використання власних можливостей, свідоме управління ходом свого життя, подолання зовнішніх обставин як у професійній, так і в особистій сфері, досягнення успіху найефективнішим шляхом (Кузьмін, Мала, Мельник, Проник, 2008).

Сучасному педагогові доводиться працювати в інформаційно насиченому середовищі, постійно стикаючись з великим обсягом інформації, яку потрібно структурувати, аналізувати та використовувати в своїй роботі. Й саме самоменеджмент допомагає ефективно її опрацювати, розставити пріоритети й уникнути інформаційного перевантаження. Так, наприклад, навички тайм-менеджменту допомагають фільтрувати інформаційний шум і зосередитися на дійсно важливих завданнях; знання з медіаграмотності

сприяють оптимальному вибору інструментів для навчання та роботи, зокрема програм для планування, додатків для концентрації тощо; завдяки поєднанню цих двох напрямків у здобувачів освіти розвивається цифрова грамотність, що є необхідною умовою для успішної професійної діяльності в сучасному світі.

Володіння технологіями самоменеджменту призводить до значного підвищення задоволеністю собою, своєю діяльністю та життєвими обставинами; впевненістю у власних можливостях і в наявному потенціалі; переконання у своїй здатності щось змінити (Бабко, 2017, с. 15).

Серед завдань формування основ медіаграмотності у майбутніх магістрів-педагогів та андрагогів можна виокремити:

- розвиток критичного мислення усіх, хто навчається;
- пошук механізмів інтеграції медіаосвіти у вищу та загальну середню освіту;
- формування медіакомпетентності та медіаграмотності усіх суб'єктів освітнього процесу;
- розроблення методичного інструментарію з медіаосвіти та медіаграмотності;
- дидактичне забезпечення використання медіаресурсів;
- вдосконалення стимулів і мотивів підвищення ефективності медіаосвіти здобувачів;
- організація матеріальної підтримки процесу медіаосвіти.

Засобами медіатехнологій формується медіаграмотність, що розширює можливості освітнього процесу та сприяє збагаченню знань, розширенню системи ціннісних орієнтацій та розвитку критичного мислення особистості, вдосконаленню вмінь використання ІКТ тощо.

Медіаграмотність, що формується в процесі медіаосвіти, є нагальною потребою інформаційного суспільства, оскільки інформацію з медійного простору необхідно глибоко аналізувати та відстежувати.

Медіаосвіта допомагає дорослим розвивати медіаграмотність, вона передбачає не лише набуття теоретичних знань, а й формування практичних навичок критичного аналізу медіатекстів, створення власного контенту та безпечного використання інтернету.

Медіаграмотність та самоменеджмент – це два ключові компоненти успішного функціонування в сучасному інформаційному суспільстві. Серед особливостей самоменеджменту в процесі медіаосвіти дорослих можна виокремити: мотивацію (дорослі чіткіше розуміють, навіщо їм потрібна медіаосвіта і як нові знання та навички допоможуть їм у житті); гнучкість (дорослим важливо бути гнучкими у плануванні свого навчання, оскільки їхній розклад може змінюватися в залежності від особистих і професійних обставин); самостійність (дорослі здобувачі освіти несуть відповідальність за своє навчання й повинні самостійно організовувати свій освітній процес); практичну спрямованість (дорослі можуть застосовувати у своїй повсякденній професійній діяльності та житті набуті компетентності з медіаграмотності). Завдяки розвитку навичок самоменеджменту дорослі краще та швидше засвоюють нові знання, досягають поставлених цілей, стаючи компетентними користувачами інформаційного простору.

У процесі формування медіаграмотності як компонента професійно-творчого розвитку майбутніх педагогів надзвичайно важливим є: використання електронних освітніх ресурсів в освітньому процесі, що зумовлено широким діапазоном інформаційно-комунікаційних і технологічних засобів у вищій освіті; створення інформаційного освітнього середовища, оскільки ІКТ в освітньому процесі активізують та інтегрують навчальні ресурси, що сприяє використанню програмного забезпечення для виконання практичних (лабораторних) робіт, створення студентами творчих проєктів тощо. Цьому сприяє впровадження інноваційних освітніх технологій, потужна інформаційна й електронна підтримка аудиторної та самостійної роботи студентів у віртуальному інформаційному просторі закладу вищої освіти.

На думку Г. Онкович, надання здобувачам вищої освіти знань з медіаінформаційної грамотності уможливорює формування медіакомпетентності майбутніх учителів з проєкцією на високий рівень майбутньої педагогічної діяльності в школі (Онкович, 2007).

Сучасний світ інформації постійно впливає на нас, формуючи нашу думку, погляди та поведінку, й у цьому контексті ключовим є розпізнавання маніпулятивних прийомів та фейків. Адже потужний потік інформації, який ми отримуємо щодня, потребує вміння відбирати важливе, критично оцінювати джерела та аналізувати інформацію. Оволодіння знаннями з медіаінформаційної грамотності допоможе майбутнім магістрам-педагогам навчитися критично мислити, бути інформаційно грамотними та успішними членами суспільства.

Отже, медіа стали невід'ємною частиною нашого життя, а для майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук вони є потужним інструментом для навчання та підвищення продуктивності навчання й подальшої фахової діяльності. Медіаграмотність допомагає людям краще розуміти свою культуру, історію та місце в світі, сприяє розвитку критичного мислення громадян, формуванню національної свідомості та зміцненню соціальної згуртованості й захисту від дезінформації, кіберзлочинності, інформаційних атак тощо. Медіаосвіта дорослих є одним з чинників зміцнення національної безпеки, формування активного громадянського суспільства, розвитку демократичних інститутів, забезпечення свободи слова та медіа.

Підготовка майбутніх магістрів-педагогів та андрагогів до організації медіаосвіти дорослих вимагає не лише глибоких знань у галузі педагогіки та медіа, але й високого рівня самоорганізації та творчого підходу. Саме самоменеджмент допомагає майбутнім фахівцям ефективно розподіляти час, встановлювати пріоритети та досягати поставлених цілей. Питання самоменеджменту майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук у контексті формування медіаграмотності дорослих набуває все більшої актуальності, оскільки вимагає постійного оновлення знань і навичок, безперервного професійно-творчого розвитку особистості педагога. Поєднання сучасних методик тайм-менеджменту та медіаосвіти дає змогу підвищити ефективність навчання, зменшити рівень стресу і досягти кращих результатів у професійній підготовці здобувачів вищої педагогічної освіти. Творчий підхід до самоменеджменту передбачає пошук нестандартних рішень, нових методів і прийомів організації освітнього процесу, що дає змогу зробити навчання ефективнішим, цікавішим та сучасним; допомагає майбутнім магістрам-педагогам та андрагогам не тільки ефективно опанувати знання та навички в галузі медіаосвіти, але й розвинути власний творчий потенціал, стати не лише креативнішими, а й медіаграмотними.

Список використаних джерел

- Андрущенко, В., Олійник, А. (2008). Інформаційні технології в системі інноваційної освіти. *Вища освіта України*, 3, 5-15.
- Бабко, Т. М. (2017). Технології самоменеджменту як важливий чинник підготовки керівника освітнього закладу. *Імідж сучасного педагога*, 7 (176), 13-15.
- Виноградський, М. Д., Виноградська, А. М., Шканова, О. М. (2002). *Організація праці менеджера*: навч. посіб. Київ: Кондор.
- Голя, Н. Г. (2018). Технологія самоменеджменту як важливий чинник розвитку творчого потенціалу керівників закладів професійно-технічної освіти. *Науковий огляд*, 9 (52), 103-121.
- Дичківська, І. М. (2004). *Інноваційні педагогічні технології*: навч. посіб. Київ: Академвидав.
- Задорожна-Княгницька, Л. (2014). Удосконалення професійної підготовки менеджерів освіти в сучасному вищому навчальному закладі на антропологічних засадах. *Витоки педагогічної майстерності. Педагогічні науки*, 13, 133-138.
- Найдонова, Л. А., Слюсаревський, М. М. (Ред.). (2016). *Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція)*. Київ.
- Кузьмін, О. Є., Мала, Н. Т., Мельник, О. Г., Проник, І. С. (2008). *Керівництво організацією*: навч. посіб. Львів: Вид-во нац. ун-ту «Львівполітехніка».
- Курліщук, І. І. (2013). Медіаосвіта студентства у сучасних соціально-педагогічних тенденціях і проблемах. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*, 3 (262), 113-120.
- Луговий, В. І. (2007). Інформація, інформаційне суспільство та інформаційна роль освіти (теоретико-методологічний погляд). *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Релігієзнавство. Культура. Філософія*, 11, 55-60.
- Мак-Люен, Маршалл. (2015). *Галактика Гутенберга: становлення людини друкованої книги*. Київ: Ніка-Центр.
- Іванов, В. Ф., Волошенюк, О. В. (Ред.). (2012). *Медіаосвіта та медіаграмотність*: підручник. Київ: Центр вільної преси.
- Онкович, Г. В. (2007). Медіапедагогіка. Медіаосвіта. Медіадидактика. *Вища освіта України*, 2, 63-69.
- Про освіту*: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Взято з <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>.
- Робак, В. (2006). До питання про розвиток медіапедагогіки у Німеччині. В кн. *Другий український педагогічний конгрес*: збірник матеріалів конгресу (с. 275-286). Львів: ТзОВ Камула.

References

- Andrushchenko, V., & Oliinyk, A. (2008). Informatsiini tekhnologii v systemi innovatsiinoi osvity [Information technologies in the system of innovative education]. *Vyshcha osvita Ukrainy [Higher education of Ukraine]*, 3, 5-15 [in Ukrainian].
- Babko, T. M. (2017). Tekhnologii samomenedzhmentu yak vazhlyvyi chynnyk pidhotovky kerivnyka osvitnoho zakladu [Self-management technologies as an important factor in training the head of an educational institution]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 7 (176), 13-15 [in Ukrainian].
- Dychkivska, I. M. (2004). *Innovatsiini pedahohichni tekhnologii [Innovative pedagogical technologies]*: navch. posib. Kyiv: Akademydav [in Ukrainian].
- Holia, N. H. (2018). Tekhnolohiia samomenedzhmentu yak vazhlyvyi chynnyk rozvytku tvorchoho potentsialu kerivnykiv zakladiv profesiino-tekhnichnoi osvity [Self-management technology as an important factor in the development of the creative potential of managers of vocational and technical education institutions]. *Naukovyi ohliad [Scientific review]*, 9 (52), 103-121 [in Ukrainian].

- Ivanov, V. F., & Volosheniuk, O. V. (Eds.). (2012). *Mediaosvita ta mediahramotnist [Media education and media literacy]: pidruchnyk*. Kyiv: Tsentri vilnoi presy [in Ukrainian].
- Kurlishchuk, I. I. (2013). Mediaosvita studentstva u suchasnykh sotsialno-pedahohichnykh tendentsiakh i problemakh [Media education of students in modern socio-pedagogical trends and problems]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka [Bulletin of Taras Shevchenko LNU]*, 3 (262), 113-120 [in Ukrainian].
- Kuzmin, O. Ye., Mala, N. T., Melnyk, O. H., & Pronyk, I. S. (2008). *Kerivnytstvo orhanizatsiiei [Management of the organization]: navch. posib*. Lviv: Vyd-vo nats. un-tu «Lvivpolitekhnika» [in Ukrainian].
- Luhovyi, V. I. (2007). Informatsiia, informatsiine suspilstvo ta informatsiina rol osvity (teoretyko-metodolohichni pohliad) [Information, information society and informational role of education (theoretical and methodological view)]. *Naukovyi chasopys NPU im. M. P. Drahomanova. Relihiieznavstvo. Kultura. Filosofiia [Scientific journal of the NPU named after M. P. Drahomanova. Religious studies. Culture. Philosophy]*, 11, 55-60 [in Ukrainian].
- Mak-Liuen, Marshall (2015). *Halaktyka Gutenberga: stanovlennia liudyny drukovanoi knyhy [Information, information society and informational role of education (theoretical and methodological view)]*. Kyiv: Nika-Tsentr [in Ukrainian].
- Naidonova, L. A., & Sliusarevskiy, M. M. (2016). *Kontsepsiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini [Concept of implementation of media education in Ukraine] (nova redaktsiia)*. Kyiv. Retrieved from <https://mediaosvita.org.ua/wp-content/uploads/2016> [in Ukrainian].
- Onkovych, H. V. (2007). Mediapedahohika. Mediaosvita. Mediadydaktyka [Media pedagogy. Media education. Media didactics]. *Vyshcha osvita Ukrainy [Higher education of Ukraine]*, 2, 63-69 [in Ukrainian].
- Pro osvitu [About education]: Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 № 2145-VIII*. Retrieved from <https://osvita.ua/legislation/law/2231/> [in Ukrainian].
- Robak, V. (2006). Do pytannia pro rozvytok mediapedahohiky u Nimechchyni [To the question of the development of media pedagogy in Germany]. In *Druhyi ukraïnskyi pedahohichnyi konhres [The Second Ukrainian Pedagogical Congress]: zbirnyk materialiv konhresu* (pp. 275-286). Lviv: TzOV Kamula [in Ukrainian].
- Vynohrads'kyi, M. D., Vynohradska, A. M., & Shkanova, O. M. (2002). *Orhanizatsiia pratsi menedzhera [Manager's work organization]: navch. posibnyk*. Kyiv: Kondor [in Ukrainian].
- Zadorozhna-Kniahnytska, L. (2014). Udoskonalennia profesiinoi pidhotovky menedzheriv osvity v suchasnomu vyshchomu navchalnomu zakladi na antropolohichnykh zasadakh [Improvement of professional training of education managers in a modern higher educational institution on anthropological basis]. *Vytoky pedahohichnoi maïsternosti. Pedahohichni nauky [Origins of pedagogical skills. Pedagogical sciences]*, 13, 133-138 [in Ukrainian].

PRYKHODKINA N.

University of Education Management, Kyiv, Ukraine

DIACHENKO M., DIACHENKO I.

Classical Private University, Zaporizhzhia, Ukraine

FORMATION OF MEDIA LITERACY OF FUTURE MASTER OF TEACHERS AND ANDRAGOGS IN THE CONTEXT OF SELF-MANAGEMENT AS A MEANS OF PROFESSIONAL AND CREATIVE DEVELOPMENT

The theoretical principles of self-management of future masters-pedagogues and andragogues in the context of their media literacy formation are substantiated; the role of self-management in the formation of media literacy as a component of the professional and creative development of the personality of a modern teacher and andragogue is revealed. The methodological aspects of the formation of media literacy of education seekers are highlighted; the conceptual principles of training future masters-pedagogues and andragogists for the use of self-management technologies are outlined; the features of self-management as a means of professional and creative development of the individual are characterized. It is noted that in the information society, media literacy is an important competence for workers in any field, especially for education workers. Attention is focused on the fact that the media gradually become a source not only of new information, but also examples of social behavior, examples of interpersonal communication, etc. This affects the development and self-development of the individual, his socialization at different age stages, as information from the media penetrates the consciousness of the individual, forming it. It is emphasized that the components of self-management in the context of self-education of adults can be considered such as: setting goals in professional activity; development of an action plan to achieve these goals and effective organization of one's time; adequate distribution of it between various tasks; prompt and confident decision-making in difficult situations; self-control, monitoring of the results of one's activities; making corrections in one's own actions in time in order to eliminate shortcomings in work; professional and creative development of the individual and continuous self-improvement. It is noted that time management skills help to filter information noise and focus on really important tasks; knowledge of media literacy contributes to the optimal choice of tools for study and

work, in particular programs for planning, applications for concentration, etc.; thanks to the combination of these two areas, students of education develop digital literacy, which is a necessary condition for successful professional activity in the modern world.

Key words: *andragogue, information society, future teacher, media, media literacy, professional and creative development, self-management, formation.*

Стаття надійшла до редакції 09.09.2024 р.

УДК 51(072.8):378.6(477)

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2024.34.318115](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2024.34.318115)

СЕРГІЙ РЕНДЮК

ORCID: 0000-0003-1593-7632

ІННА РАССОХА

ORCID: 0000-0001-7681-5124

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

АДАПТАЦІЯ ПРОГРАМИ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ ДО ПОТРЕБ СУЧАСНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ: ВИКЛИКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

У статті розглядається проблема адаптації освітніх програм із вищої математики до потреб сучасних технічних університетів. Автори аналізують основні виклики, пов'язані зі зміною вимог ринку праці, швидким розвитком цифрових технологій та необхідністю інтеграції фундаментальних математичних знань із практичними інженерними компетенціями.

Особливу увагу приділено використанню сучасних математичних програмних засобів (Maple, Mathcad) у навчальному процесі, запропоновано рекомендації щодо вдосконалення змісту освітніх програм, методів викладання та організації навчального процесу для підвищення його ефективності.

Результати дослідження спрямовані на вдосконалення математичної підготовки студентів технічних спеціальностей, що дозволить підвищити їхню конкурентоспроможність та відповідність сучасним вимогам індустрії.

Ключові слова: *адаптація освітніх програм, вища математика, прикладна математика, технічний університет, інженерна освіта, системи комп'ютерної математики.*

Актуальність і постановка проблеми. У сучасному світі, де інновації та технологічний прогрес є рушіями економічного та соціального розвитку, роль технічної освіти стає визначальною. Вища та прикладна математика, як фундаментальна складова інженерної підготовки, потребує адаптації до вимог сучасного ринку праці. Зростання впливу таких галузей, як штучний інтелект, аналіз великих даних, цифрова трансформація та інженерія майбутнього, вимагає від студентів глибоких математичних знань, здатності використовувати їх для вирішення реальних технічних завдань і вміння працювати з сучасними інструментами моделювання.

Однак, традиційні програми математичної підготовки у технічних університетах не завжди відповідають цим викликам. Часто вони орієнтовані на класичні методи викладання, які не враховують сучасних тенденцій розвитку техніки та технологій. Це призводить до розриву між теоретичною підготовкою випускників і їхньою практичною спроможністю вирішувати складні інженерні задачі.

Актуальність теми зумовлена потребою перегляду змісту, методів і засобів викладання вищої та прикладної математики. Особливого значення набувають міждисциплінарний підхід, інтеграція інформаційних технологій у навчальний процес, а також тісна співпраця університетів із роботодавцями. Дослідження цієї теми сприятиме формуванню таких освітніх стратегій, які забезпечать підготовку конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно функціонувати в сучасних надскладних умовах сьогодення.